

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

Türkiye, Suriye ve Irak topraklarından geçen ve antik çağlardan beri Mezopotamya bölgesindeki medeniyetler için hayati öneme sahip olan Dicle Nehri, Diyarbakır'ın Sur ilçesinden ve UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ndeki Hevsel Bahçeleri'nin eteğinden geçmektedir. Dicle nehrinde yaklaşık 40 balık türü yaşamaktadır ve nehir, çevresindeki yabani hayat için büyük bir öneme sahiptir. Dicle nehrinde yaşanan kirlilik ve bu kirliliğin oluşturduğu tehlikeler son zamanlarda basına yansımıştır.

25 Mart 2023 tarihinde Batman Çayı'nda bulunan 1964 yılında yapılmış olan Botaş petrol boru hattı patlaması ile birlikte çaya ham petrol aktığı, petrolün 5 kilometrelik alana yayıldığı, yakın köylerde içme suyunun yasaklandığı, resmi açıklamaya göre vanaların kapatıldığı ve önlemlerin alındığı, ancak Dicle nehrine akan ham petrolün nasıl temizlendiğine ilişkin kamuoyunu aydınlatıcı bir bilgi verilmediği anlaşılmaktadır.

Ayrıca 6 Şubat'ta meydana gelen deprem sebebiyle Silvan yolu üzerindeki Dicle Nehrinin sağ sahiline çadır kenti kurulmuş olup bu çadır kentteki atıkların doğru yönetilmemesi halinde nehre zarar vermesi kaçınılmazdır. Bu hususta da yetkililerce hangi önlemlerin alındığı bilinmemektedir.

Ayrıca DİSKİ'ye ait Atıksu Arıtma Tesisi'nden çıkan siyah ve kimyasal madde içeren atıksuların da nehri kirlettiği iddia edilmektedir. Geçen 30-40 yılda Dicle Nehri'ne yapılan müdahaleler, baraj, evsel ve kimyasal maddelerin nehir sularına karışması nedeniyle bu kirliliğin yaşandığı söylenmektedir. Böyle giderse nehirdeki kirliliğin salgın hastalıklara sebep olma ihtimali de bulunmaktadır.

Dicle Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Tarık Çiçek, Dicle Nehri'nde yaklaşık 40 balık türünün yaşadığını, bunlardan leopar sazanı, bodur yayın balığı ve kurt balığının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu söylerken; Dicle Üniversitesi Fen Fakültesi Hidrobiyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Ünlü de Dicle Nehri'nin yapısının bozulmasından ötürü yanına yaklaşmanın dahi imkansız hale geldiğini belirtmektedir.

Bu bağlamda,

1. Bugüne dek Dicle nehri üzerindeki barajların, altındaki boru hatlarının, çevresindeki sanayi tesislerinin çevresel etkilerine, özellikle de Dicle nehrini kirletmelerine dair Bakanlığınızca yapılmış bir araştırma ve inceleme var mıdır?

2. Dicle nehrinin altından geçen petrol boru hattı sayısı kaçtır? Bugüne dek kaçında sızıntı, patlama gibi olaylar meydana gelmiştir?
3. 25 Mart 2023'te yaşanan petrol boru hattı sızıntısının sebebi nedir? Bu sebebin oluşmasında Bakanlığınızın kusuru bulunmakta mıdır? Bu sebep ortadan kaldırılmış mıdır? Kusuru bulunanlar hakkında soruşturma açılmış mıdır?
4. 25 Mart 2023'te meydana gelen petrol boru hattı sızıntısının etki ve sonuçları nelerdir? Bu sonuçlar giderilmiş midir, bu sonuçların giderilmesi için yapılan çalışmalar nelerdir?
5. 6 Şubat'ta meydana gelen deprem nedeniyle depremzedelerin sosyal yaşamdan koparılarak Dicle nehri kıyısında bir çadır kente yerleştirilmelerinin sebebi nedir?
6. Bu çadır kentte ortaya çıkan her türden atıklar nereye atılmaktadır? Bu atıkların Dicle nehri üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir, bu konuda bir araştırma ve inceleme yapılmış mıdır?
7. Dicle nehrinin bugün itibarıyla siyah akmasının sebepleri nelerdir? Bu konuda kapsamlı bir çalışmanız mevcut mudur?
8. Diyarbakır İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi'ndeki faaliyetler nelerdir? Bu tesinin sanayi atıkları nereye atılmaktadır?